СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ — OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLIV. Ч. 177. Джерзі Сиґі, Н. Дж., пятниця, 31-го липня 1936. — VOL. XLIV. No. 177. Jersey City, N. J., Friday, July 31, 1936. THREE CENTS

ОСТЕРІГАЄ СТАРШИН ПРО МОЖЛИВІСТЬ ВІЙНИ

ФОРТ НАЯҐАРА (Ню Йорк). — Полковник ґенерального штабу Гайрам Купер мав промову до старшин 307 полку й у ній сказав, що існує можливість, що впродовж двох або трьох найближчих років Америка може вмішатись у війну. Він накликував старшин бути готовими до цеї можливости. „Ми може вже не побачимось", говорив полковник. „Та, з другого боку, ми можемо побачитися за два-три роки. Бо ніхто не може знати, коли вибухне війна. Війни тепер вибухають нагло, без попередження".

ПРО ШАРЛЯТАНІВ У ПОЛІТИЦІ.

БЛЕКСБУРҐ (Вірджінія). — Бувший директор „адміністрації поступу", а теперішній член „виділу ґубернаторів", Честер Дейвис, у своїм докладі перед інститутом аґрарних справ сказав, що найбільша небезпека для Америки лежить у фальшивій і підбурюючій пропаґанді демаґоґів. „Коли безумний священик, непрактичний мрійник і політичний шарлятан спрягаються разом, щоби підбурювати непоінформованих та потребуючих, то ця загроза стає поважніша, ніж дехто думає", говорив Дейвис.

ВИКИНУЛИ РОБІТНИКА ЗА ПОЛІТИКУ.

ВАШИНҐТОН. — Адміністратор „Поступу Праці", Віктор Ридер, приказав викинути робітника помічних робіт W.P.A., Макса Джафе, з Ню Йорку, тому, що він займався політикою. Приятелі Макса хотіли зробити йому прислугу й внесли на руки Ридера прохання за кращу для нього роботу, тому, що Джафе є предсідником клюбу „Виграй з Рузвелтом". Вони думали, що коли Ридер є найближчий співробітник і прихильник Рузвелта, то Ридер оцінить таку роботу. Та замісць того, щоб її оцінити, він видав короткий приказ: „Викиньте цього робітника зпраці за його політичну діяльність". Ридер тим хотів підкреслити, що в запомогових працях не повинно бути політики.

НАСЛІДКИ ПОСУХИ.

ВАШИНҐТОН. — Секретар хліборобства Волес подав до загального відома, що цьогорічний збір зерна представляється дуже вбого. Коли впродовж найближчих десятьох днів не впадуть обильні дощі, то збір готов бути найнижчий від 1881 року. Дощі, або посуха, в найближчих днях рішать, чи цьогорічний збір буде триста до чотириста міліонів більший, чи менший від збору в 1934 році, що внаслідок спеки теж був осягнув рекорд своєї низькости. Цілий збір у 1934 р. виносив 1,600,000,000 бушлів, а нормальний збір повинен виносити 2,500,000,000 бушлів.

НОВИЙ ЗНАК ПОПРАВИ.

НЮ ЙОРК. — Оціночний виділ заряду міста Ню Йорку подав до відома посадникові Ля Ґвардії, що в міському буджеті на цей рік є аж $20,000,000 резерви. Вслід за тим оціночна комісія піддала гадку, що фінанси міста знаходяться на такій висоті, що можна назад привернути міським урядовцям цілу платню, яку внаслідок депресії були обтяли.

СКАНДАЛ У СТЕЙТІ НЮ ДЖЕРЗІ.

ТРЕНТОН (Ню Джерзі). — Почавши від ославленого процесу Гавптмана, в якому ґубернатор Гофман відограв активну ролю, стараючися за всяку ціну врятувати життя Гавптмана, діються у стейті Ню Джерзі все якісь скандали. Цим разом скандал повстав у звязку з усуненням судді Уманського й іменуванням на його місце судді Габера. Судові власти відмовилися признати іменування Габера і коли він засів за судейський стіл, увійшов попередній суддя з помічниками й, викинувши його, сам заняв його місце.

БУДУЮТЬ НОВІ ВОЄННІ КОРАБЛІ.

ВАШИНҐТОН. — У звязку з побудуванням двох воєнних кораблів у Великій Британії американський адмірал Стендлі заявив, що з початком наступного року Америка теж розпічне будову двох нових воєнних кораблів. Він навіть сказав, що пляни до цеї будови поступили так далеко, що вже можна бути певним, що така будова наступить.

ВИГРАЛИ СТРАЙК.

СТЕРЛІНҐ (Ілінойс). — Страйк сталевих робітників у фабриці колючих дротів, що тревав три тижні й під кінець прибрав був такі ґрізні форми, що треба було кинути 200 слізних бомб, щоб його успокоїти, закінчився побідно для робітників. У звязку з цим представник робітників заявив, що „тепер робітники покажуть, що сталеві фабрики можуть працювати з зиском не лише для власників, але теж для працівників, порозумівaючися взаїмно щодо зисків фабрики".

ЛИНДБЕРҐ ПОЧУВАЄТЬСЯ В НІМЕЧЧИНІ ДОБРЕ.

Полковник Чарлз Линберґ оглядає націстичну Німеччину, а особливо цікавиться розвитком німецької авіяції. Пробує теж літати. Відвідує націстичних провідників і буває в членів бувшого німецького цісарського дому, як теж обідає — з Гітлєром. Принаймні про таке пишуть американські кореспонденти.

ВАНДАЛІЗМ СЕРЕД ДУХОБОРІВ.

Недалеко Нелсон, Б. К., бомбами й вогнем хтось знищив три школі, один тартак і один муніципальний дім. Поліція підозріває, що тих вандальських учинків допустився хтось на тлі спору між двома духоборськими сектами.

З ЛЮБОВИ ДО МОҐИЛИ.

В містечку Волоська Тирява господиня Юлія Ясінська знайшла собі дорадника, бо її муж виїхав до Франції на заробіток, щоби поліпшити свою долю. Та не довго її цей „знайдений" розраджував, бо коли недавно пішли обоє разом за село на прохід, там її любовник убив. Ясінська лишила троє малих дітей, а дорадник сидить у тюрмі в Сяноці та чекає присуду.

ЗАСУДИЛИ СЕКРЕТАРЯ СУДУ.

Перед окружним судом у Золочеві відбулася розправа проти Яна Ґлущинського, бувшого секретаря городського суду в Глинянах, пов. Перемишляни. Його обвинувачували в грошевих зловживаннях на суму 1,500 зл. Суд засудив його на кару 5 літ тюрми.

ПІМСТА СЛУЖНИЦІ.

В Радомі трапився такий випадок жахливої пімсти: Служниця Яніна Коґут дістала виповідження від свого хлібодавця. Палаючи за те пімстою, вона забрала півторарічну дитину хлібодавця та скочила з нею до глибокої криниці. Служниця і дитина згинули.

16-ЛІТНІЙ САМОВБИВНИК.

На полі біля Ґройцу коло Варшави застрілився 16-літній учень Станислав Котлінський. Причиною самогубства було зле свідоцтво.

10,000 ДОЛЯРІВ ДЛЯ ЖИДІВ У ПОЛЬЩІ.

Жидівський союз у Злучених Державах прислав на руки варшавського рабіна Тора і банкира Терешевського 10,000 долярів для жидівських жертв у Мінську, Пшитику, Опочні та в інших місцевостях.

ЗА ЗНАСИЛУВАННЯ.

Окружний суд у Рівному засудив 25-літнього Михайла Бондара з села Борки на Дубенщині на півтора року вязниці за знасилування 11-літньої дівчинки Марії Дубової.

ЗАЗДРІСТЬ ПО СМЕРТИ.

Адам Шкот з кольонії Теодорівка на Сарненщині довідався, що місцевий солтис Юхим Міхаревич буцімто був коханком його небіжки жінки, й застрілив його з револьвера.

СВАВОЛЯ БЕЗРОБІТНИХ У ВІННІПЕҐУ.

Безробітні міста Вінніпеґу, підюджені комуністичними аґітаторами, допустилися цілої низки свавільних учинків і наробили поліції чимало клопотів. У вівторок рано, 23-го червня, 38 безробітних усіли до трамваю на розі вулиць Портедж і Мейн і відказалися заплатити за їзду. Подібно зробили безробітні при ул. Мейн і Ґіґінс Евені. Вони всіли до трамваю, що їхав у напрямі Іст Килдонан. Завізвана поліція приарештувала безробітних і вмістила їх у поліційній вязниці на Руперт евені.

В середу, дня 24-го червня, перед будинками поліції при Руперт евені зібралася товпа, зложена з кількох соток безробітних, протестуючи проти арештування 38 безробітних за неправне вживання трамваю. Безробітні під будинком поліції викрикували, вигукували, висвистували і співали революційні пісні. Поліція заховувалася пасивно. Врешті безробітні гурмою почали ходити кругом бльоку, при чім свистали і кричали на поліцію. Вкінці зібралися на одній вільній парцелі недалеко поліції і там далі висвистували. Мабуть під впливом демонстрації безробітних поліція звільнила 38 арештованих, яких демонструючі стрінули окликами радости і відійшли.

Приарештовані робітники цілу ніч з вівтірка на середу заховувались у вязниці дуже неспокійно. Кричали, співали, били в стіни кріслами й іншими предметами. Так пройшла ціла ніч.

На засіданню комітету допомоги представник уряду, Мекнамара, казав, що певна часть безробітних робить постійні клопоти у публичній кухні. Безробітні домагаються подвійної порції їжі. Одержавши другу порцію, викидають усе на підлогу і топчуть ногами. Через те кривдять податковців і спинюють правильне діловодство публичних кухонь, бо здержують інших безробітних від обідів.

В суботу, 27 червня, безробітні влаштовували по вулицях міста демонстрації в той спосіб, що ходили поперек найважніших вулиць і в цей спосіб параліжували рух. Поліція спокійно приглядалася. Мається враження, що поволі заряд міста переходить у руки безробітних.

БІЛЬШЕ ВИПАДКІВ ВІД УТОПЛЕННЯ НІЖ ВІД АВТОМОБІЛІВ.

Вінніпеґська Шкільна Рада проголосила на днях статистику випадків у Манітобі від утоплення. З неї виходить, що цього року в самій лише Манітобі втопилося 68 осіб. В тім самім часі на дорогах провінції і на вулицях Вінніпеґу під колесами автомобілів згинули 59 осіб. З того виходить, що в Манітобі більше людей гине від води ніж від ударів автомобілів. Тому то рада міста Вінніпеґу поручає батькам, щоб учили дітей пливати, щоби повчили їх про небезпеку води. Рада поручає, щоб люди приучувалися ратувати після утоплення, а родичі повинні глядіти, щоб діти без опіки старших ніколи не купалися.

ПРОПАЛА СЕСТРА МІН. ПЕРАЦЬКОГО.

Жінка предсідника апеляційного суду в Кракові, Парилевича, що є сестрою пок. мін. Перацького, вийшла перед кількома днями з дому й не вернулась. Пропалу почав розшукувати муж, що очевидно незалежно від випадку, зложив у міжчасі просьбу за димісію.

„ОСВІЧЕНИЙ" АДВОКАТ.

Познанський адвокат Кулечко, промовляючи на радомському процесі, сказав між іншим: „Польський жид, то Шайлак, якого увіковічнив у великій і відомій нам драмі — німецький поет Шілер". На салі повстав сміх, бо всім відомо, що автором драми „Венецький купець", що її героєм є жид Шайлак, був не німецький поет Шілер, але англійських драматурґ Шекспір.

СХОПИВ ҐРАФЯНКУ.

Якийсь 26-літній Володимир Мінoков з Кремянця, що у Варшаві студіює в Рільничій Академії, схопив 20-літню Марину Розвадовську, студентку Академії Мистецтва, і поїхав з нею в невідомім напрямі. Їх шукають тепер по цілій Польщі.

МУСОЛІНІ І ДУНІКОВСЬКИЙ.

Пишуть з Риму, що Мусоліні зацікавився Дуніковським, відомим польським альхеміком, який з піску намагався витворити золото і за те засудив його паризький суд. Кажуть, що Мусоліні запропонував Дуніковському продукцію золота з етіопського піску. До 8 днів Дуніковський має показати, що вміє. Польські часописи пишуть, що від того залежатиме дальша доля Дуніковського: або стане славним на ввесь світ, або лишиться шарлятаном.

КАРА СМЕРТИ У ВИЛЬНІ.

Виленський суд засудив на кару смерти комуніста Прешицького, який підчас процесу проти 17 комуністів, що відбувався у Вильні в січні ц. р., намагався застрілити на салі розправ одного свідка, стріляючи до нього з револьверу. Прешицький ранив тоді свідка та постерункового.

СКАЖЕНІ ПСИ У ВАРШАВІ.

Скажені пси у Варшаві покусали останніми днями 28 осіб. Якась Антонина Олендрувна, покусана скаженим псом, дістала атаку скаженини і в страшних муках померла в лічниці, де її відвезли. Досі зловили у Варшаві три скажені собаки. Тепер ловлять коти і кури, що їх покусали скажені пси.

ПІДСТРІЛИЛИ СВІДКА.

Свого часу до Рокитна на Ковельщині прибули два секвестратори стягати податки. Коли деякі мешканці не хотіли платити, справу віддано в суд. Цими днями свідок у цій справі, солтис села Рокитна, Макар Гаврилюк, їхав фірманкою на розправу. На нього напали невідомі особи й віддали кілька стрілів. Одна з куль влучила Гаврилюка в плече. Напасники втекли. Гаврилюк у шпиталі.

МОСКВА ДОПОМАГАЄ ЕСПАНСЬКИМ КОМУНІСТАМ

ЛОНДОН. — Часопис „Дейлі Мейл" подає, що московські аґенти вже віддавна працювали в Еспанії над спровокуванням горожанської війни, надіючися, що підчас заколоту вдасться завести в краю советський режім. А тепер стверджено, що Третій Інтернаціонал є в постійнім звязку з еспанськими комуністами та передає з Москви через радіо фахові інструкції, як боротися комуністам з повстанцями. Наказує не мати для повстанців ніякої пощади та памятати, що це ведеться боротьба „на життя і смерть".

ЩОЙНО ПРИЙДЕ ДО РІШАЛЬНИХ БОЇВ І НОВОГО БЕЗЛАДДЯ.

МАДРИД (Еспанія). — Із комунікатів, які видають і розсилають обидві воюючі сторони, виходить, що по цілім краю орґанізуються великі армії. І як ліві так і повстанці готовляться до головної розправи, яка мабуть ще так скоро не наступить. Тепер іде завзята боротьба за контролю над головними містами краю. Ситуація зміняється як у калейдоскопі. Одного дня одна сторона в місті горою, а другого друга.

Повстанці дістають допомогу з Африки.

Великою підпорою повстанців є те, що вони одержують день за днем допомогу, як у людях так і в зброї, з еспанського Марока. Вони обстрілюють з літаків фльоту, що льояльна урядові й тим способом улекшують транспорти війська й амуніції з Африки. Вони теж візвали чужі держави, щоб не висилали своїх кораблів в околиці Ґібральтару, бо там можуть їх легко взяти за воєнні кораблі комуністичного еспанського уряду і їх бомбардувати.

Заповідають гострі способи.

Ліві відгрожуються, що покарають гостро тих мешканців, що будуть ставитися неприхильно до уряду, а головно тих, у котрих знайдуть зброю. Вони числять головно на міське робітництво, а найбільше на майнерів. З боку селян є мало симпатій для червоної влади.

Надіються інтервенції.

Це вже є фактом, що червоні в Барцельоні сконфіскували сотки автомобілів американських автомобілевих компаній Дженерал Моторс і Форда. Вони теж перебрали під свій заряд фабрики тих компаній, як і їхні банкові конта. Загарбаний маєток представляє собою грубі десятки міліонів долярів. Більше ніж певне, що американський уряд буде протестувати проти цеї конфіскати і домагатися відшкодування для американських підприємств.

ВЕЛИКА БРИТАНІЯ ДАЄ ПОЗИЧКУ СОВЄТАМ.

ЛОНДОН. — Старання Совєтів дістати в Анґлії позичку 20,000,000 фунтів стерлінґів увінчалися по довгих заходах половинним успіхом. Совєти дістануть 10,000,000 фунтів стерлінґів, за які мусять накупити в Анґлії товарів за час одного року. Кажуть, що заважило тут неясне становище Німеччини. Анґлія боїться війни, спровокованої Німеччиною, і тому ставиться прихильніше до Совєтів.

ЗАПИТАЛИ ПРО НАЦІОНАЛЬНІ МЕНШИНИ.

ЛОНДОН. — В анґлійськім парляменті запитав один з послів міністра заграничних справ, Ідена, що робить анґлійський уряд, щоб Рада Ліґи Націй подбала краще про долю національних меншин, що так тепер гноблені в ріжних державах Европи. Та Іден збув запит виясненням, що про долю тих меншин дбають міждержавні договори, а не Рада Ліґи Націй, яка сама на власну руку не вдіє тут нічого.

БОЯТЬСЯ РУХАТИ НІМЕЧЧИНУ.

ЛОНДОН. — У парляменті стверджено, що Німеччина фортифікує Ґельґолянд, нарушуючи тим версайський договір. Та Іден заявив, що він не хоче видвигати тепер цієї справи, щоб не дразнити Гітлера. Він хоче втягнути Німеччину до нового Льокарна, а там уже лекше полаґодяться усі ці спірні питання.

ГІТЛЄР ЗАНЯТИЙ ОЛІМПІЯДОЮ.

БЕРЛІН. — Нема тепер можливости підходити до Гітлера з ріжними міжнародніми справами політичної натури, бо вся його енерґія звернена до того, щоб захопити чужинців Олімпійськими ігрищами і гостинністю та культурністю Німеччини. Тим хоче він дати відповідь ворожій пропаґанді, що знеславлює Німеччину за границею.

БЛАХМАН ІЗ ШАМПАНОМ.

МОСКВА (Росія). — Советські лідери кажуть, що й робітник повинен пити дороге шампанське вино. І тому рішено збільшити на велику скалю продукцію советських вин, щоб „пролетаріятові приємніше жилося". Вже видано в цій справі — декрети.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Edited by Editorial Committee.

Ente_d as d Class Mail Matter at the Post Office of Jeresy City, N. J. on Carch 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

A_cepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

За оголошення редакція не відповідає.

Тел. „Свободи": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союза: BErgen 4-1016. 4-0807.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати, гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТОМА МУНІ

Десятки статтей появилися на тім місці в нашім часописі, звязані з тим іменем. І за кожним разом піднімався і з нашого боку голос протесту, звернений проти держання в тюрмі невинно засудженої людини. Кажемо невинно, бо ледви чи є ще така наївна людина, яка повірилаб, що засуджений у Каліфорнії перед 20 роками Тома Муні був дійсним виновником бомбового замаху, що його виконано 22. липня 1916 р. в Сан Франсіско підчас т. зв. „Дня Поготівля". Відомо, що вже добуто такі нові свідоцтва, що нема ніякого сумніву, що Мунія засуджено на підставі фальшивих зізнань підмовлених свідків.

Не знаємо, куди схиляється сьогодні Муні у своїх політичних поглядах. Можемо тільки догадуватися, що ці погляди можливо навіть дуже ліві, а може й комуністичні. Та це не є тут для нас міродатним. Важне те, що людина сидить у тюрмі невинно. І то сидить у краю культурнім і демократичнім, у якім не карають людини за погляди, а тільки за вчинки. Несправедливі засуди бувають усюди. А найбільше їх було в часі воєнної гістерії. Були вони і в найкультурніших краях. Але знаємо, що по війні в тих краях, що були втягнені у війну, було повно випадків, що відновлювано карні розправи й увільнювано невинно засуджених на підставі нового доказового матеріялу. Таке право мусить прислугувати теж і Мунієві. Хоч можнаб полагодити цю, таку скандальну справу дорогою уласкавлення, як це практикувалося в подібних випадках в европейських державах.

Кожного року, коли ґазети розписуються про Мунія в річницю його увязнення, шукають вони теж і відповіди на питання, що властиво є причиною, що з цією справою так довго зволікають. Одні пишуть, що американський уряд боїться випустити на волю людину крайно лівих поглядів. Другі кажуть, що стидно признатися публично, що американський суд засудив невинну людину та держав її так довго в тюрмі, хоч міліони проти цього протестували. А тепер пише журналіст Гейвуд Брун іще таке, що Мунія бояться випустити на волю тому, бо він став би месією робітничого руху і згуртував би біля себе все робітництво.

Річ ясна, що можна кожному фантазувати на цю тему за вподобою. Вільно це робити і нам, яким здається, що коли Муні є небезпечний, то він є небезпечніший у тюрмі, ніж був би ним на волі. Правда, що колиб так Муні зявився на волі, то комуністи взялисяб негайно „капіталізувати" його тюрму і кривду. Та це булоб тільки хвилеве явище. Робітничий рух буде розвиватись і знайде свій шлях і без Мунія. Його особа не заважувала тут досі й далі не заважить. А для нас Муні не є важний як евентуальний робітничий месія, але як людина, яку скривджено при помочі закону.

В ЦІЛИ САМОЗБЕРЕЖЕННЯ

Гряде нова світова хуртовина. Настає новий „переломовий момент" для Европи, а також для українського народу. Але чи ми готові до цього моменту? Чи ми хоч змагаємо до такого обєднання сил, як це тепер діється серед поляків? Ті справи порушує староокраєвий „Новий Час" (ч. 151). І пише між іншим таке:

„Зо світової пожежі винесли ми тільки фізичне існування; та воно має вартість тільки в сполуці з духово-моральними цінностями, в першу чергу з свідомістю своєї національної незалежности й державницьким змаганням. Тяга до виявлення своєї збірної індивідуальности, це та потенціональна забезпека самозбереження Нації. Заломання нашого Визвольного Зриву, а вслід за тим незручні потягнення нашої політики й дипльоматії ослабили нас не тільки назверх, але й у середині. Серед широких народніх мас росте напрям ожиданння, мовляв, „війна все вирішить", очевидно без нас і понад нами. Це шкідливе ожидання з заложеними руками доведе в консеквенції до ріжних орієнтацій, як колись...

„Тому нині — на місце роздріблення, гризні й апатії — мусить прийти **консолідація свідомого загалу,** що не думав би, що, виконуючи якунебудь національну роботу, робить комусь ласку, але навпаки, вважав би, що національна свідомість до чогось зобовязує, — до праці, деб вона не була! У нашому національному житті треба ще багато працівників, а постійне ріжничкування цього життя дає змогу працювати людям ріжних спроможностей на відповідних їм ділянках.

„Нам не вільно дивитися байдуже на розкладову роботу всяких безвідповідальних людей, думаючи про них — „хай сіють вітер, а пожнуть бурю". Ті, що сіють сьогодні вітер, надіючись пожати бурю, мусять бути усунені з нанашого збірного життя. Їх місця мусять заняти ті чинники й люди, що вміють будувати фортеці й окопи нашої збірної відпорности на удари майбутнього.

„Коли соціяльна нерівність і шаліюча в народі нужда облегчує деяким чинникам сіяти вітер, то ми мусимо бути цього свідомі, що викликана нами буря зніметься не тільки над ними й над їхніми однодумцями, але над цілою Нацією. Те, що сьогодні сіють серед українських мас визнавці марксизму й споріднені з ними прихильники большевиків, цеж той вітер, що за нього ми платимо нині трупами й кровю наших селян і робітників, а колись можемо заплатити бурею заглади для нашої національно-державної окремішности.

„**Большевицько - марксівська провокація обезвладнила нас** тоді, коли ми дохопилися керми при нашому національно-державному кораблі, та сама провокація погрожує розкладом наших сил, що в обличчю переломового моменту мусять бути змобілізовані й зосереджені в одному напрямі. Марксівський матеріялізм і большевицький цинізм намагаються за всяку ціну притьмити ті здорові зародки творчого ідеалізму, що етноґрафічну масу переродjують у Націю, безтолкову юрбу в зорґанізовану державу.

„Тому не тільки бережімся, але на кожному кроці **поборюймо сівачів марксівського вітру,** бо тільки в той спосіб зможемо не допустити до бурі, що знову на десятки літ відсунулаб зперед нас ті можливості й перспективи для нашого національно - державного життя, які несе з собою грядучий переломовий момент світової завірюхи".

ПОЛЯКИ ПРО ПОЛЬСЬКИЙ УРЯД

(Оригінальний допис з Галичини).

Ті, що тепер у Польщі при владі, намагаються на всі способи увіковічнювати память Пілсудського, щоб тим набрати більшого авторитету — як наступники маршалка, що в гробі. А заразом пригадують своїм противникам той безнадійний стан, у якім опинилася була Польща в 1926 р., коли при владі був уряд Вітоса і коли велася завзята міжпартійна боротьба та коли процвитало хабарництво, а протекція була рішальним чинником. Пригадують далі, як то Пілсудський при помочі вірного йому війська відважився на замах і пішов на Варшаву, а з тим і проти Вітоса та президента держави Войцеховського, з яким колись конспірував і видавав революційні часописи та брошури. Повстання це вибухло, як відомо, 12. травня 1926 р. Принесло біля чотири тисячі втрат у людях та по трьох днях скінчилося побідою Пілсудського, який зараз обсадили усі міністерства і вищі уряди своїми людьми, а президентом наказав вибрати свого товариша з підземелля, професора техніки у Львові, Мосціцького, котрий і досі урядує.

Але крім дійсних давніх членів ППС (польської партії соціялістичної) — таких, як Славек або Пристор, що й справді своєю участю в революційних актах (нападах на грошеві почтові потяги і т. ін.) наражували себе на шибеницю — прилабузнилися до тої, так званої „санації" іще і всякі інші людці, котрі також „своїх" удавали, але котрих загнали в „санаційну" отару свої власні шкурні інтереси. І цих людців власне названо **„четвертою бриґадою".**

Таких учасників „четвертої бриґади" було всюди багато: і нагорі і надолині і всі вони удавали прихильників „ідеольоґії маршалка Пілсудського", хоч у дійсности поміж собою були переважно вшехполяками і мали ідеольоґію Станислава Ґрабського та Романа Дмовського, зокрема в справах, котрі відносилися до польсько-українського питання.

Славек зєдинив усіх тих послів, що заявилися за „санацію", в один „Безпартійний клюб вспулпраци з ржондем" і при його помочі перепер нову конституцію і нову ординацію виборчу, щоби в цей спосіб і набудуче закріпити за своїми людьми панування в Польщі.

І справді — при нових виборах зістали послами і сенаторами ті, котрих уряд хотів мати.

Але тут вийшла ось така історія:

Нова конституція дала виключно самому президентові право іменувати уряд (міністерство).

Діставши таке необмежене право в руки, Мосціцький, зneохочений здержанням 64-рох процентів управнених від виборів, покликав до уряду майже лише самих нових людей. Супроти цього Славек розвязав свою дотеперішню орґанізацію Бб, тимбільше, що лише частина бебеків зістала послами (бо і число послів до сойму зістало більше як на половину зменшене).

Кажуть німці, що „нова мітла добре мете", отже і новий уряд почав робити ріжні нові порядки. Не були вони дуже симпатичні через це, що вводить він нові обтяження податкові і знижки платень, алеж усі бачать, що без того вирівнати буджет годі. Зате найважнішою зміною є це, що дали загалові трошки лекше відітхнути, ніж це було попередно можливо. Це відчувають головно самі поляки. Але й українцям вдалося тепер влаштувати в краю декілька великих імпрез, котрі дуже гарно і пишно випали, як от таке масове просвітне свято, яке відбулося недавно в Галичі, при котрім сама кінна бандерія обіймала **359** кіннотчиків. А не такі ще давні часи, коли підчас прийняття епископа Бучка в Збаражчині поліція розігнала бандерію, зложену щось із 26 їздців, з чого потім дійшло до голосного карного процесу.

Допущено деяку критику, а з цього користають на дивне диво в першу чергу польські посли і сенатори, котрі власне за дозволом уряду зістали вибрані. Правда і це, що тепер вже інший уряд „уржендує", супроти котрого ті посли вже не є властиво зобовязані до вдячности. Але це справи не зміняє.

Ми звернемо тут увагу передовсім на промову в сенаті бувшого соймового маршала **Світальського.** Він заатакував уряд за це, що не ходить конституційними шляхами, що жадає повновластей для видавання законів дорогою декретів президента та стіснює в цей спосіб права парляменту. І це говорив той самий добродій, котрий в однім з попередніх соймів, яко маршал, перепирав потверджування виданих уже декретів президента і таксамо допоміг у хитрий спосіб дня 26 січня 1934 р. до перешварцування нової конституції. Але тепер, коли він не є вже ні маршалом соймовим, ані міністром, береться він критикувати новий уряд.

І другий сенатор, а недавній іще премієр, **Козловський,** взявся до критикування уряду і то як у сенатській комісії, так і в сенаті самім. Він виказував, що пляни нового уряду не є нічим особливим, бо вже попередній уряд мав такі пляни.

При тій нагоді дав він досить кріпкого „дзюга" самому президентові Польщі, підносячи, що в часі такої загальної кризи будується цілком злишню линвову залізницю на „Каспрови Верх" у Татрах. (Вона має коштувати щось 40 міліонів злотих!). А треба знати, що дитичними роботами кермує віцеміністер **Бобковський,** котрий є зятем... президента. Козловський має цілу купу жалів до президента, то і не диво, що використав нагоду, щоб собі дати духа.

Бувший свій уряд „санаторів" позволяють собі поляки критикувати і поза парляментарними тілами. І так нпр. в Америці мусить бути знаним імя **Тита Філіповича,** що був кілька літ польським амбасадором у Вашинґтоні. Це, подібно як Славек і Пристор, один з найстарших товаришів Пілсудського, з котрим в р. 1904, підчас російсько-японської війни, їздив до Японії, щоби позискати від тамошнього уряду дозвіл на орґанізацію польського леґіону з полонених поляків, на що однак японський уряд не згодився.

П. **Філіпович** виголосив недавно у Львові виклад п. з.: „Коли скінчиться господарська кріза?" Він віднісся дуже прихильно до плянів нового уряду, в котрім міністром фінансів є Квятковський, головний справник **морської** пристані в Ґдині. (Питання однак: **для кого** властиво він її вибудував? — Ю. Г.). П. Філіпович не висказав якихсь нових думок щодо цього предмету, а жадав передовсім, щоби переведено на велику міру інвеґон, будування нових доріг і таке інше.

Однакож далеко інтереснішими були його виводи політичні, а іменно критика попереднього „уряду полковників". Ту критику приняли зібрані польські інтеліґенти з великим одушевленням, а по закінченню викладу ще й самі нападали з великим жалем і обуренням на ще недавніх землетрясців.

З уступленням уряду „санаторів" закінчились урядові фрази, що в Польщі є ліпше, як деінде. Теперішній уряд (котрого висланцем був, як видно з усього, п. Філіпович) має найкращі задуми, але щоби вони осягнули відповідні висліди — мусить він мати за собою довіря суспільности. З другої сторони мусить запанувати пошанування права, так донедавна топтаного, мусить бути знесена Береза Картузька та проголошена амнестія. Треба повернутись до самоврядування, а знести комісарщину, треба **ухвалити нову виборчу ординацію** та **перевести нові вибори.** Але не можна допустити до цього, щоби з виборчою урною ділялися такі чудеса, як досі.

Одначе про українську справу Філіпович не сказав нічого. Мабуть боявся торкнути цю найболючішу польську справу.

Юрій Горовенко.

Елін-Пелін.

АДВОКАТ

Окружний суд розглядав справу Митра Маріна, господаря з Ґоросека, за злобне ушкодження чужої власности. Його обвинувачували, що вбив коня свого сусіда.

На салі нестерпна духота. Бухала крізь вікна від протилежних білих мурів. Тому на салі крім заінтересованих було всього ще двох-трьох людей — селян, яких покликали як свідків. Сиділи непорушно та слухали, роззявивши рота.

Промовляв адвокат, невеличкий мужчина, з животиком, у витертому одязі. Очі впялив у предсідника, та час від часу вимахував пястуками. Та ніякі заклинання на небо й пекло не всилі були сколихнути рівнодушности суддів.

Предсідник попав у глибоку задуму: чи нині на обід будуть клюски? А може городовина? Сьогодні вівторок — то повинна бути городовина. Перший вотант малював коники — другий, відповідно до свого музикального нахилу, лютню, якої вигнені кінці олівцем старанно все більше згрубшував. Судовий возний шкробався в шию.

Обвинувачений Митро Марін, сухорлявий, обідраний, не розумів ні словечка з того, що тут діялося. Він бачив велику чорну муху, що раз-у-раз із бренінням вдаряла в шибу вікна. Раз, як оборонець перервав промову, щоби проковтнути слину, звернувся Митро до возного та сказав голосно:

— Вижени її, то заразлива муха...

Вотанти на це всміхнулися до нього. Предсідник схопив за дзвінок.

Підсудний Митро Марін! Звертаю вам увагу, що ваше положення зовсім не оправдує вас, щоб ви тут собі жартували. Повага суду вимагає спокою.

— Ба! Вона вже на дворі! — відповів Митро.

Вотанти знову всміхнулися. Оборонець глянув грізно на свого клієнта та говорив далі:

— Так, високий суде! Обставини, що я їх перед хвилиною навів, треба взяти під увагу при видаванні присуду. Іншими словами, тут треба розглянути психольоґічні моменти, наслідком яких підсудний рішився так виявити свою волю. Уявіть собі чорну-непроглядну ніч — без іскорки світла — таку ніч, яка буває на селі. Тобі, так сказати, добираються до ока, а ти того не бачиш. Мій клієнт лежить собі спокійно в шопі, щоби берегти плодів своєї праці, найбільшої святости хлібороба: свого жнива. (Свідки моргають один на одного та похитують головами). Лежить він там, утомлений чесною працею, мій жалюгідний клієнт, і, як це гарно сказав поет, забув про все довкола себе. Забув про жінку та дитину, про Бога й землю у цьому глибокому сні. Аж нараз — що він нараз бачить, високий суде? Людська мова не має слова, щоб висловити це: бачить коня! Життя мого клієнта висить на волоску: страшна істота стоїть над його головою і грозить роздавити його одним ударом підкови. Зі страху, високий суде, із смертельного жаху мій клієнт на хвилину тратить свідомість. Бачить страшні зуби, паруючі ніздря дикої звірюки — не знає, як де й коли — він схопив за рушницю — і блідий із жаху стріляє на пострах. Звірюка, поцілена припадково, паде, піднімається, перескакує через тин на поле, кладеться на солому, хватає повітря тай — гине. Тепер я, високий суде, питаюся: чи не є це незаперечне право селянина, для береження свого майна, своєї тяженько здобутої власности, спати в шопі? Прогнати коня, що напосівся на його життя? Що я кажу: коня? Кобилу, яка вже ледви воліче ногами, що вже не варт навіть двацять франків. Де тут можна добачити свідому вину в чоловіка, який — високий суде, я це підкреслюю: пробудився зі сну та в цій самій хвилиночці стріляє зі страху? Високий суде! Прошу взяти під увагу обставини! І ваша мудрість признає, що мій клієнт мусів боронитися та звільнить його від вини й кари згідно з божими й людськими законами!

Адвокат глянув свідомий себе довкола, втер собі піт із чола й усів.

Судді довго перешіптувалися. Вкінці предсідник схопив дзвінок і сказав:

— Підсудний Митро Марін!

— Слухаю! — відповів Митро по військовому та випростувався.

— Чи маєте ще що сказати?

— Хто? Я?

— А хтож би? Певно, що ти.

— Що?

— Чи маєш іще щось сказати нам?

— Хто? Я? Що я маю сказати?

— Та про того коня? Чи ти не розумієш? Як то було?

— Ага — про коня... Він мені все скакав через тин. У гарбузи. Скачеш, думаю я собі, не будеш ти довго скакати в мої гарбузи! Я набив рушницю і чатую.

— А потім? — спитав предсідник.

— А потім, пополудні, дійсно знову приходить конина та скаче в мої гарбузи...

— А потім?

— Що: потім? Я вже піднімаю рушницю — прицілюся — ціляю — бах! Вже його маю!

— А потім?

— Потім моя жінка і я затягли конину на поле та прикрили соломою. Може його не знайдуть... Та вони знайшли його...

Адвокат вибалушив очі й мало не тріс зі злости. Митро зовсім не бачив його. Він добродушно дивився на предсідника.

— Скільки, гадаєш, варта був убитий кінь?

— Я гадаю, що він нічого не був варт. Щонайвище шкіра.

— Добре — а як він іще був живий?

— Як іще був живий, можна легко сказати: двісті франків. Я теж стільки хотів дати йому за коня. І колиб він був продав мені його — скільки я не наговорився йому — я був би не застрілив його. Та він усе своє: Ні й ні, не можна. Це мене розсердимо, я подумав собі: „Пожди, вже я тебе навчу!"

Адвокат жбурнув кодексом на стіл і зірвався.

Як судді вийшли на пораду, адвокат накинувся на клієнта, схопив його за полу та засичав:

— Ти худобино! Коли ти постановив, признатися, то навіщо береш адвоката?

І вибіг зі салі наче навіжений.

(З болгарської мови переклав **М. Н.).**

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ.

В справі календарів У. Н. Союзу. — Щиро дякуємо всім тим, що зголосилися з давними календарями нашого Союзу. Тішимося, що знайшлося таке велике число, що їх переховують і по 30 років. Треба нам іще календарів від 1901 —1905. І хто такі має хай зголоситься.

З ДНЯ

ПОДІБНІ МОВИ.

Як Гітлер прийшов до влади і жиди проголосили бойкот Німеччини, німецький економічний диктатор Шахт поувати імпорт, треба обмежувати імпорт, треба ограничувати консумцію лиш до тих продуктів, що їх може витворити рідний промисл; треба зробити свій край самовистарчальним, щоб на випадок війни можна покладатися в цілости на власні економічні сили".

Подібне говорив Мусоліні, коли Ліга Націй примінила до Італії санкції: „Ми обійдемося без чужих продуктів. Ми вже віддавна розвиваємо свій внутрішній промисл і стаємо незалежними від заграниці. А тих сирівців, що нам брак, ми вже нагромадили в такій скількості, що вистарчить їх, щоб з ними виграти війну і придбати власні джерела сирівців".

Це були голоси чистокровного економічного націоналізму. Над ним охкали всі правовірні „демократизуючі" економісти, його проклинали всі противники фашизму з большевиками на переді, приписуючи йому всю вину за нинішню економічну депресію.

Та ось заговорив „таваріщ" Розенкранц, большевицький комісар заграничного товарообміну. Він сказав таке: „Це є самозрозумілим, що в обличчі зростаючої небезпеки війни і потреби приготувати край до оборони такі справи як спроваджування товарів з заграниці та резерви золота зросли до великого значіння". А далі сказав він іще таке:

„Совєтська Росія мусить стати самовистарчальною і мусить увільнитися від залежности заграничних ринків. Населення мусить обмежувати свою консумцію до тих продуктів, що їх витворює внутрішній промисл".

Вслід за тим московські комісарі обмежили свій імпорт до одної четверини, щоби, як каже Розенкранц, „придбати золота на випадок війни".

Чиж це не є чистокровний економічний націоналізм, який „прямує не до добробуту населення, тільки до скріплення державної сили для мілітарних розрахунків"? Воно так, коли большевики говорять про таку політику Гітлера чи Мусолінія. Але коли тесаме роблять совєти, то це — вже інша справа!

В ЄДНОСТИ СИЛА.

Від кількох літ мешканці Сонисайд, дільниці Квінс (Ню Йорк), зводять завзяту боротьбу, щоб удержати в посіданні доми, які вони закупили від одної компанії. Внаслідок економічної депресії впали ціни найму і доми попадали у вартості. Власники домів не мають тепер чим виплачувати задовжених домів. З цього користає компанія, яка забирає назад доми, не звертаючи уваги на те, що власники вже вложили в них по кілька тисяч долярів. Щоб охоронитися перед вивласненням, мешканці Сонисайд, яких є пятьсот, зорганізувались і при помочі ріжних штучок стараються відбивати атаки компанії. Коли минулого понеділка до одного дому в Сонисайд прийшов шериф з поліцаями, щоб викинути власника, дім був замкнений. Поліцаї почали розбивати двері. Та в той момент посипалася згори мука і мелений перець. Поліцаї таки розбили двері, одначе в середині знайшли вал мішків з піском, обведений колючим дротом. Усунувши і ці перешкоди, поліцаї почали виносити меблі. Та в одній кімнаті вони знайшли на ліжку „дуже хвору" жінку. Закликали амбулянс і жінка зірвалася зовсім здорова. Нарешті винесли всі річи. Поліцаї відітхнули. Та якеж було їх здивування, коли побачили, що всі меблі, які вони складали на вулиці, солідарні сусіди повносили нишком назад на перший поверх того самого дому, що стояв порожній. Поліцаї не мали права викидати з першого поверху. Справа пішла знов до суду...

НЕ ТАК, ЯК ТРЕБА.

Пливачку паню Джерет, яка їхала враз з 350 іншими американськими спортсменами на олімпійські змагання в Берліні, подорозі до Европи викинули з листи змагунів, тому, що вона не повинувалася розпорядкам, а бавилася до пізна вночі та попивала собі шампани. Здавалося, що таке викинення принесе пані Джерет трохи сорому й буде доброю научкою набудуче. Алеж ні. Панею Джерет зацікавилися всі американські часописи, поміщують її великі фотографії, а навіть кілька компаній поставили їй пропозицію писати дописи до журналів, а то й виступати на сцені. Тепер пані Джерет має і гроші і славу; більше, ніж ті 350 товаришів і товаришок, що слухняно виконували розпорядки проводу і тепер пітніють на игрищах. Коли американська преса поступатиме так далі, то в молодих генераціях чимраз глибше буде загніжджуватися гадка, що з правдою і дисципліною нині далеко не зайдеш.

Милосердя.

Смішук виняв сто-доляровий банкнот з кишені та й каже до Мілюка:

— Що ви зробилиб, якби я дав вам цих сто долярів?

— З радости вмер би, — відповідає Мілюк.

— Ну, то я вратую ваше життя, — каже Смішук, ховаючи сотку до кишені.

ВИХОВАННЯ ЧЕРЕЗ ПЕРЕЖИВАННЯ

(Про значіння схоронищ для мандруючої молоді в Німеччині).

(ВУНІ) Сучасна Німеччина присвячує вихованню молоді дуже багато уваги. Ціла низка прилюдних установ, з величезним організаційним апаратом працює в тій ділянці. Одначе найважніша обставина, яку годиться підкреслити, це те, що ціла акція виховання молоді, від дошкільного починаючи й на високошкільних організаціях кінчаючи, є зосереджена і знаходиться в руках одного проводу.

Одну з звизначних роль у вихованні сучасного нового німецького покоління відіграє „Райхсфербанд фір Дойче Югендгерберген". Є це організація, що повстала вже після світової війни, в якій однак довгий час у поодиноких краях Німеччини мали більший чи менший вплив політичні партії, від марксистських починаючи, на католицьких кінчаючи. В березні 1933 р. включено цей союз під керівництво „Гітлерюгенд", залишаючи його в персональній унії з установою „Амт В дер Райхсюгендфірунг". Провідниками в поодиноких округах стали провідники гітлерівських організацій молоді, при чому статути союзу змінено згідно з духом „вождівської засади" (Фірерпрінціп) націоналістичної партії.

Від того часу починається незвичайно живий і замітний розвій цього союзу. Зрозуміло, що всі туристичні організації, які своїм „духом" були чужими для націонал-соціялістичного світогляду, мусіли зліквідуватися. На місце плитко-романтичної ідеї „вандруючих птахів" („Вандерфогелів") і кочівничо - номадного розуміння життя в організаціях, що стояли під впливом жидівського марксизму й лібералізму, опанувала німецьке мандрівництво нова, свіжа і ясна ідея: мандрівництво мусить стати середником виховання для виплекання тілесної сили молоді й скріплення її любови до батьківщини. Цілковите опанування ділянки „юнацьких схоронищ" цією ясною ідеєю і прегарний від того часу її розвій зайвий раз стверджують, що завсіди суть успіху справи лежить у тому, в якому дусі, якою думкою-ідеєю починаємо діло.

Мандрівництво, як чинник виховний, було звісне в деяких формах уже в давнину серед майже всіх культурних народів. От хочби назвати тільки мандрівки наших спудеїв на Україні, чи в середньовіччі обовязкову на заході мандрівку челядників-учнів перед їх визволенням на майстрів. Через особисті переживання, зустріч з чужими людьми й новими обставинами, через особисті помічення, доповнялося виховання юнака й завершувалися в гармонійну цілість його знання людей і життя. Рівночасно в змаганнях з труднощами мандрівки ставав він повновартним мужчиною.

Всежтаки тогочасна думка про мандрівництво не була аж до основ продумана, а якщощо навіть була в дечому свідома, не була масовою. Ми бачимо опісля в історії час, коли мандрівництво в якихсь замітніших формах не існує.

Про виховання ідеї мандрівництва, що в наших часах знайшла своє повне здійснення і завершення, можемо говорити щойно з початком нашого століття. Є це час народження т. зв. „руху молоді", себто спроби молоді самостійно поставитися у всіх життєвих і культурних питаннях. Є це частина загального життєвого руху девятнадцятого століття проти „конвенційної забріханости" і зростаючої механізації лібералістичного світу, його змістової порожнечі зрозуміння життя. Звідсіля романтика, своєрідна життєва фільософія, ірраціоналізм, змагання до реформи школи, виховання і взагалі життєвих форм.

Молодь „утікає в ліси" перед великим містом, перед школою, перед батьківським домом. З цієї утечі, що зродилася під внутрішнім духовим тиском, повстає звільна свідоме змагання до цілі, в нутрі — як „самовиховання", назверх — як критика культури. Повстає низка організацій молоді; тільки згадатиб загально звісні організації „мандрівних птахів" у Німеччині, а опісля світовий скавтський чи там пластовий рух.

Тоді теж оформлюється ідея мандрівництва і перші поважніші початки будови схоронищ для мандруючої молоді.

Ця остання думка будови мандрівницьких схоронищ виросла в Німеччині й набрала міжнародного значіння, поширюючися в останніх літах незвичайно скоро по цілому світі. Сьогодні не треба нікого переконувати про виховне, соціяльне й для здоровля молоді далекосягле значіння цієї ідеї.

Беззастережне першенство в цій ділянці належить Німеччині. Зарівно число схоронищ, як і число нічлігів куди перевищають подібні статистичні дані інших країв. І так у 1935 р. найбільше число нічлігів осягнула Англія: 300,000; в тому самому році мала Німеччина 6,537,000 нічлігів. Америка щойно в останньому році почала замітнішу працю в тій ділянці.

Для ясної картини, як сильно попирає сучасна Німеччина цю акцію, ще кілька чисел: в часі 1933—1935 повстало 122 нових схоронищ і 48 перебудовано; в самому 1935 р. збудовано 31 домівок для молодих мандрівників коштом 2¾ міліона німецьких марок.

Нічліги в цих схоронищах — деякі з них це прекрасні готелі — надзвичайно дешеві. Користають із них теж і чужинці: 106,360 нічлігів у 1935 році в Німеччині. В 1933 р. повстав „Союз міжнародньої співпраці для юнацьких схоронищ". Тимсамим повстали великі можливости міждержавного мандрівництва молоді — великий середник зближення й порозуміння народів. Як останній щабель розвою треба назвати створення „Світових юнацьких схоронищ". Під цю пору начислюємо їх покищо три: одно на острові Шавен в Голяндії, одно в Америці, — одно — найбільше — в Німеччині на замку Альтена в Вестфалії.

Український мандрівницький рух оформився на західних землях під впливом пластової організації. Сьогодні начисляє він кільканацять мандрівницьких схоронищ і виказує помітний гін до дальшої розбудови. Чим скоріше цей рух змі цниться й зорганізується до тої міри, що могтиме виступити як член міжнародного союзу, тим краще для української молоді, яка в цей спосіб дістане нову можливість глянути в широкий світ.

У лікаря.

Лікар до пацієнта: Вам треба відпочинку. Не можете займатись умовою працею.

— Пацієнт: Алеж я поет!...

— Лікар: Вірші можете писати...

Жінки.

— Які жінки є найвірніші?
— Бльондинки?
— Ні.
— Брунетки?
— Теж ні.
— А які?
— Сиві!...

ОБОВЯЗОК КОЖНОГО, ХТО МАЄ В ГРУДЯХ УКРАЇНСЬКЕ СЕРЦЕ.

Українське громадянство не сміє допустити, щоб перервалась знову нитка української державної традиції, так близько навязана в 1917 р. Наше покоління мусить передати в заповіті нащадкам цю традицію, що воно створило, цю мету, до якої воно змагало. На Україні не сміє повторитися політична ніч XIX ст., коли довгі генерації не знали, хто вони, „чиїх батьків, які сини, ким, за що закуті". Ясно окреслений наш національний ідеал, що знайшов свій вислів в актах 22. січня, ми мусимо передати потомкам, як передали поляки святощ „конституції 3. Мая". Єдиний засіб до цього це залишити за собою тривалий памятник наших змагань, документальні засвідчення наших осягнень. Ми мусимо вибудувати Музеєві Визвольної Боротьби України в Празі достойне приміщення, щоб показати і своїм і чужим, що нам заперечують право до самостійного існування, наочно, що ми є, що ми змагаємось, і що ми твердо рішили побідити...

Чиж не живим символом цього нашого бажання буде помешкання, де висітимуть прапори українських полків, уніформи українського вояцтва, універсали українського уряду. Кожному з нас знана та пошана, яку кожен чужий нарід виявляє до своїх таких музеїв і роля, яку такі музеї грають при формуванні світогляду молодого покоління. Невжеж кожен українець не спроможеться на жертву, щоб створити і власний такий музей для тих памяток, що ми маємо в такій великій скількості зібрані в Празі як свій національний маєток? Ні, кожен з нас хай усвідомить собі важливість збереження того, що також ним самим вкладено до української національної скарбниці, що ним самим долучено до будови української культури. Традиція наших змагань до державности, раз знову народжена, не може знову загинути. Наші останні визвольні змагання не можемо ми дати ворогові знову окричати як руїнницький бунт черні. Наглядними мусимо ми зберігати річеві докази того, що метою нашої держави було і могло бути лиш усталення кращого ладу на нашій землі, а це збереження служитиме як символ того, що ми непохитно і далі прямуємо до тоїж раз на завше собі поставленої мети. Звеличенню її хайже чинно допоможе кожен той, в чиїх грудях бється українське серце.

Пожертви посилати через Обєднання.

В суді.

Свідок, лисий як коліно, зізнає: Отже як я почув це, волосся мені дубом...

Судя перебиває: Остерігаю вас, пане свідок, що в суді треба говорити тільки правду!

Не його справа.

Жених у розпуці: Я не можу жити без вашої дочки, пане!

Пеньович: Пощож іти до мене з тою справою? Я не гробар!

У фотографа.

Наречена: Чи наша фотографія добре вийде?

Фотограф: Чудесно! Прошу спитати свого нареченого, який у мене вже нераз фотографувався зі своїми нареченими...

В КОЖНІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИНЕН ЗНАХОДИТИСЯ ЧАСОПИС „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВІ.

МІКІЗРАКС, ПА.

Замісць вінка на Рідну Школу.

Гром. Іван Кіналь переслав до Обєднання на Рідну Школу $5 замісць він на могилу свого друга, щирого приятеля, примірного громадянина і щирого народнього робітника — покійного Андрія Гальчака.

—o—

ПЕРТ АМБОЙ, Н. ДЖ.

Зі срібного весілля на „Просвіту".

Дня 18. липня родина і ближчі приятелі зробили несподіванку гром. Дмитрові й Анні Коритко з Лінден, Н. Дж., з нагоди їхнього 25-літнього подружого життя. Запросили знайомих і приятелів, щоби величавіше випало це свято та щоб спільно пожелати ювилятам щастя і здоровля.

При веселій забаві п. П. Щуцький заявив, що було би добре, як би з цеї нагоди була користь і для рідного краю. За згодою ювилятів Дмитро Федорчишин і Василь Космина (мол.) перевели збірку, а зложили по $1: Д. Коритко, П. Щуцький, Т. Гавриш, С. Краковецький, П. Сташко, І. Ошуст; по 50 ц.: Д. Федчишин, В. Космина (м); по 25 ц.: Т. Космина, В. Дригинич, Г. Ґеба, С. Максимович, А. Космина. Решта дрібними. Разом зібрано $8.60, які вислано до Обєднання з призначенням на тов. „Просвіта" у Львові.

НАДІСЛАНІ ЖУРНАЛИ:

Вістник, місячник літератури, мистецтва, науки й громадського життя, що виходить у Львові, за місяць липень—серпень містить такий матеріял: Поезії Л. Мосендза, Е Маланюка, Ю. Клена, С. Кушніренка. Новелі Фредрика Говерда й Анни Стюарт. Статті: В. Бірчак: Демаґогія; О. Т. В.: Такий я чоловік; Л. Граничка: На полях Самчукової „Волині"; Герберт Кассон: Статті й статейки про успішність торговельних справ; В. Дорошенко: Шкільні задачі Івана Франка; О. Р.: Комінтерн в Союзі Народів; — Масонерія і фашизм; Ж Процишин: Ромен Мас; Мирослав Гоца: Ґума як організаційний ідеал; Евген Маланюк: Поезія і вірші; Роман Юнак: Збори і зїзди; Дм. Донцов: „Згода в семействі"; М. Л.: З пресового фільму; Бібліоґрафія; Від адміністрації.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

КОЛЬОНІЯЛЬНИЙ КРАМ ТВОРИТЬ ІСТОРІЮ

—o—

(У виданні „Гуманітас" у Ціріху вийшла книжка Віллі Шабера „Кольоніяльваре махт Вельтґешіхте" (Кольоніяльний крам творить історію), Це в дійсности історія боротьби за найважніші сирівці від найдавніших часів до сьогодні. Поніжче подаємо кілька виїмків).

Коло половини першого століття після Христа у римських театрах сидження аристократів поливали шафрановою водою.

На забавах цісаря Геліоґабаля подушечки на сидженнях наповняли цвіттям рож, незабудьків, гіяцинтів і нарцизів.

Фальшування шафрану у середньовічних часах строго карали. В 1449 році спалили торговця Йобста Фрідекена, 1456. Ганса Кельбеля та Лінгарда Фрея, а його помічницю Ельзу Праґерін похоронили живцем. В 1499. році Ганзенові Бокові, торговцеві в Нірнберґу, викололи очі за фальшування шафрану.

Фердинанд Кортез писав до еспанського цісаря про прикмети какаа: „Одна філіжанка того дорогоцінного напитку вистарчає, щоби чоловік почувався свіжо після одноденного походу".

Еспанці два століття мали в руках монополь какаа, який приносив їм величезні доходи; таксамо величезну суму одержав Филип V., як 1728. р. монополь продав міжнародньому товариству.

Маґелян вибрався в подорож у пошукуванні перцю. Коли Алярих стояв перед воротами Риму, заявив, що відкличе облогу, коли йому дадуть контрибуцію м. і. 3,000 фунтів перцю.

1602. року завдяки перцеві повстала праматери новітніх акційних товариств: основали голяндсько - східньо - індійське товариство з капіталом 6,440,-200 ґульденів. Головним завданням товариства було привозити перець до Голяндії.

У 18-му столітті ведено війни в кольоніях передовсім задля коріння. При цьому поодинокі держави заборонювали вивозити й дані ростини, а не їх овочі. За вивіз карали смертю. Так нпр. цинамон росте на Цейльоні, а як цей острів припав англійцям, голяндці цинамонове дерево перенесли на Суматру, Яву та Борнео.

Французький ґубернатор на острові Маврикії в 1770. зорганізував виправу, якої завданням було привезти гвоздикове дерево, за вивіз якого голяндці карали смертю. Французи украли дорогоцінне насіння, а голяндці пустилися за ними в погоню цілою фльотою, одначе не здогонили. Так зломано гвоздиковий монополь, який мали голяндці.

Найцікавіша історія чаю. Триста сорок дві скрині чаю, що його в бостонській пристані 16. грудня 1773. року сімнацять людей повкидали в море на знак протесту проти англійської митної політики, спричинили визволньу війну Злучених Держав проти Анґлії.

В 1764. році Анґлія привезла 3,870,000 фунтів бавовни, в 1800-му вже більше як 40 міліонів фунтів. У 1813. році в самому анґлійському Йорку покарали смертю 17 людей за те, що понищили машини для перерібки бавовни. У 1934. році при помочі влади понищили 10 міліонів бавовняних веретен.

Вальоризація це не є винахід 20-го століття. В 1760-му році недалеко амстердамської адміралїції спалили 16 міліонів фунтів цинамону. Два дни горів вогонь, а ввесь Амстердам окутували запашні хмари.

Фридрих Великий зменшив консумцію кави в Прусії, бо не хотів, щоби гроші за цей люксус ішли до закордону. У розпорядку сказано, що Його Величність у молодих літах живився зупою з пива, яка багато здоровша ніж кава".

Двірський хемік Маркграф дістав приказ винайти суроґат замісць кави. Він старався зробити каву із жолуди, каштанів і т. д., одначе безуспішно. Багато більше щастя мали французи, які вже в 17-му столітті пражили суроґат кави з жита.

У 1838. році китайський цісар післав свого комісаря до Кантону з коротким розпорядком заборонити торговлю опієм. Знищили 20,000 скринь. Одначе англійські торговці змобілізували Лондон, де в цьому обмеженні торговлі опію добачували шкодження справі „відчинених дверей". Англія Китаєві виповіла війну. Два роки пізніше переможеному Китаєві в нанкінському пакті подиктувала Англія свої умови. Самособою, про опій не згадували, одначе поправді опій триюмфував.

Кулі (робітники) коло 70% свого заробітку віддають на опій, який нищить їхнє здоровля.

Опій продають під ріжними назвами, бо торговля цим наркотиком заборонена на основі міжнародніх розпорядків. Два фунти героїни, яку продають до Єгипту, коштують в Европі 25 египетських фунтів, в Єгипті продають за 60 фунтів, ґросіст продає його детайлістові за 85 фунтів, а консументові за 300 до 600 фунтів.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

У поїзді.

Подорожний свариться з кондуктором за те, що поїзд заповільно їде. Врешті виведений з рівноваги кондуктор каже:

— Слухайте, пане, як ви невдоволені зі скорости цього поїзду, злазіть і йдіть пішки.

— Щиро дякую за раду — відповідає подорожний — однак я так дуже не спішуся, щоб іти пішки.

БЛИЗНЯТА ТАРЗАНА. (69)

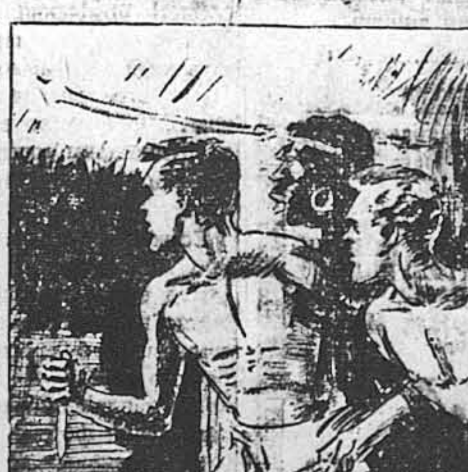
Сонце заходило і побіч шатер людоїдів почали появлятися вогні. Чорношкірі були у веселому, напів торжественному настрої. Час до часу вони підскакували, або затягали чортівську пісню, яка морозом проходила по спині увязнених хлопців. На вогнях грілася вода. Чорні поглядали у воду і їм ввижалися смачні куски солодкого людського мяса.

„Я придумав би щось, колиб мав більше часу", заговорив Док. Та в той момент чорний післанець подав хлопцям миску зі стравою, в яку Інтамо замішав отруї. „Я голодний", заговорив Док. „Це мабуть наша остання іжа". Він хотів уже запустити у їжу пальці, коли на дворі роздалися якісь голоси, Хлопці насторожили вуха.

„Що це?" — заговорив пів голосом Док. Всі інші вязні теж притихли й почали вслухуватись у те, що ділось на дворі серед чорношкірих. Вони почули чиїсь кроки поза своєю колибою. Увага вязнів була напружена. Хто це може бути? Чому хтось секретно добирається до їх колиби? Приятель це чи ворог?

Вязні забули зовсім про їжу. Хлопці добули свої ножі і міцно їх стискали в долонях. Вони чекали так хвилю і Док поволі піднявся на ноги. За ним підніся Дік і станув поруч свого кузина. „Це демон", прошептав чорний вязень Юкундо. „Коли це демон, то лиши його мені. А коли це лев, то забери його собі", відповів Док.